

19. 9. 2006

ID: 43374

Odpovědnost podílníka za škodu

Mezi škodou, která vznikla z majetkového trestného činu (z krádeže, zpronevěry, podvodu atd.) a jednáním podílníka (§ 251 a § 252 trestního zákona), který ukryje, na sebe nebo na jiného převede věc, která byla získána majetkovým trestným činem spáchaným jinou osobu, zpravidla nebývá příčinný vztah, a proto podílník za tuto škodu neodpovídá.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 6 Tdo 799/2004, ze dne 26.8.2004)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání nejvyšší státní zástupkyně podaném ve prospěch obviněného F. V., proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 1. 2004, č. j. 4 To 982/2003-139, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 29 T 90/2003, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušuje usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 1. 2004, č. j. 4 To 982/2003-139. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, ke které došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Krajskému soudu v Českých Budějovicích přikazuje, aby věc obviněného F. V. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 1. 2004, č. j. 4 To 982/2003-139, bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto odvolání obviněného F. V. proti rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 5. 9. 2003, č. j. 29 T 90/2003-118. Tímto rozsudkem byl za skutek uvedený v bodě 1) výroku o vině uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. a za skutek uvedený v bodě 2) výroku o vině trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. zák. Za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. (bod I) a dále za sbíhající se trestné činy krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a), a e) tr. zák., krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák., kterými byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 3. 2002, č. j. 4 T 158/2001-54, a dále za sbíhající se trestné činy krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a), b) a e) tr. zák. účinného od 1. 1. 2002 a poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. účinného od 1. 1. 2002, kterými byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Táboře ze dne 26. 6. 2002, č. j. 2 T 208/2001-231, byl obviněný podle § 250 odst. 2 tr. zák., § 35 odst. 2 tr. zák. odsouzen k souhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 15 (patnácti) měsíců. Pro výkon tohoto trestu byl obviněný podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s dozorem. Podle § 35 odst. 2 věta druhá tr. zák. okresní soud zrušil výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 3. 2002, č. j. 4 T 158/2001-54 a z rozsudku Okresního soudu v Táboře ze dne 26. 6. 2002, č. j. 2 T 208/2001-231, stejně jako všechna další rozhodnutí obsahově na tyto výroky navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost zaplatit na náhradu škody poškozenému E. L. a. s., se sídlem Č. B., částku ve výši 59.725,- Kč. Podle výroku pod bodem II. rozsudku byl obviněnému za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. zák. uložen podle § 247 odst. 2 tr. zák. nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 6 (šesti) měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s dozorem. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost zaplatit na náhradu škody poškozenému E. L. a. s., se sídlem Č. B., částku 26.500,- Kč. Se zbytkem svého nároku byl poškozený podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních.

Dovolání nejvyšší státní zástupkyně podala ve prospěch obviněného proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 1. 2004, č. j. 4 To 982/2003, a to do výroku, jímž bylo zamítnuto odvolání obviněného proti rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 5. 9. 2003, sp. zn. 29 T 90/2003, v části týkající se povinnosti obviněného F. V. nahradit poškozené společnosti E. L. a. s., škodu ve výši 26.500,- Kč. Odkázala přitom na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř., neboť rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném hmotně právním posouzení otázek týkajících se náhrady škody a bylo jím rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku, ačkoli dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl dán již v předcházejícím řízení. Dovolatelka má za to, že přestože odvolací soud správně zjistil, že podle skutkových zjištění popsanych pod bodem 2) výroku o vině obviněný odcizil věci již dříve získané trestnou činností V. B., učinil nesprávný závěr ohledně povinnosti obviněného nahradit škodu poškozené společnosti. Podle nejvyšší státní zástupkyně lze souhlasit s

názorem odvolacího soudu, že poškozenému E. L. a. s., vznikla škoda zmenšením jeho majetku o ve výroku o vině uvedený DVD-přehrávač a videorekordér, nicméně výrok o povinnosti k náhradě škody V. B. nemůže obstát vedle výroku o povinnosti nahradit škodu u obviněného F. V., protože k povinnosti nahradit škodu poškozené společnosti byla již dříve zavázána trestním příkazem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 6. 2003, sp. zn. 2 T 80/2003, V. B. Uvedla, že jednu a tutéž škodu totiž nelze poškozenému v plné výši přiznat dvakrát. Škoda spočívající ve zmenšení majetku poškozené společnosti E. L. a. s., vznikla již v okamžiku, kdy výše uvedené věci na základě podvodně uzavřených leasingových smluv převzala V. B. a dokonala tím trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. Soudy přitom nečinily žádné skutkové zjištění, podle kterého by se obviněný F. V. na podvodném jednání V. B. nějak podílel. Nejvyšší státní zástupkyně dovozuje, že pokud obviněný F. V. předmětné věci trestným činem krádeže odňal z faktické držby V. B., nemohl znovu způsobit leasingové společnosti škodu ve výši odpovídající ceně věcí. Podle platné judikatury (R 13/1975) neodpovídá pachatel trestného činu podílnictvím, který ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc pocházející z majetkového trestného činu (krádeže, podvodu, zpronevěry atd.) spáchaného jinou osobou, za škodu způsobenou základním majetkovým trestným činem, neboť mezi jednáním podílníka a vzniklou škodou není dán příčinný vztah. Podílník přitom zpravidla při převedení nebo ukrytí věci postupuje v určité součinnosti s pachatelem „původního“ majetkového trestného činu a objektivně (byť jeho úmysl směřuje toliko k vlastnímu obohacení) mu poskytuje určitou podporu. Tím spíše tedy nelze dovést příčinnou souvislost ve vztahu ke vzniklé škodě u jednání osoby, která věc z dispozice „původního“ pachatele odejme krádeží (popř. jednáním, které má charakter zpronevěry nebo podvodu) a jedná bez jakékoli součinnosti s „původním“ pachatelem. Nejvyšší státní zástupkyně je přesvědčena, že v předmětné trestní věci nebyly splněny hmotně právní podmínky k tomu, aby obviněnému V. mohla být uložena povinnost k náhradě škody poškozenému E. L. a. s., neboť nebyla dána příčinná souvislost mezi jeho protiprávním jednáním a škodou, přičemž tato příčinná souvislost je jedním z předpokladů odpovědnosti za škodu podle § 420 občanského zákoníku. Odkazuje-li odvolací soud na povinnost poškozeného vyvarovat se bezdůvodného obohacení, není tento poukaz příležitý; plnění přisouzené pravomocným soudním rozhodnutím v žádném případě nelze považovat za bezdůvodné obohacení ve smyslu § 451 odst. 2 občanského zákoníku.

V závěrečném petitu nejvyšší státní zástupkyně navrhla, aby dovolací soud podle § 265k odst. 2 tr. ř. z důvodů uvedených v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 1. 2004, sp. zn. 4 To 982/2003, v části, ve které odvolací soud ponechal beze změny rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 5. 9. 2003, sp. zn. 29 T 90/2003, ve výroku o povinnosti obviněného F. V. nahradit poškozené E. L. a. s., škodu ve výši 26.500,- Kč a aby v citovaném výroku o náhradě škody zrušil též rozsudek soudu prvního stupně a podle § 265m odst. 2 tr. ř. a § 265 tr. ř. odkázal poškozeného s nárokem na náhradu škody ve výši 26.500,- Kč na řízení ve věcech občanskoprávních. Ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. nejvyšší státní zástupkyně udělila souhlas s projednáním dovolání v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v předmětné věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle ustanovení § 265a tr. ř. a shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř., neboť napadá rozhodnutí, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku, kterým byl obviněný uznán vinným a uložen mu trest. Nejvyšší státní zástupkyně je osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř.] k podání dovolání, a to jak ve prospěch, tak i v neprospěch obviněného. Nejvyšší soud konstatuje, že nejvyšší státní zástupkyně podala dovolání ve prospěch obviněného, přičemž zákonem stanovená lhůta k podání dovolání byla podle § 265e odst. 1, 3 tr. ř. zachována.

Podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže v řízení předcházejícím byl dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k). Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze úspěšně uplatnit, spočívá-li rozhodnutí na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Jiné hmotně právní posouzení než posouzení skutku nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, nýbrž v posuzování jiné okolnosti mají význam z hlediska hmotného práva. Nejvyšší státní zástupkyně uplatnila v dovolání námitku týkající se hmotně právního posouzení povinnosti obviněného nahradit škodu poškozené společnosti E. L. a. s. Z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jde tedy o námitku právně relevantní.

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroku rozhodnutí, proti němuž bylo dovolání podáno, a shledal je důvodným v rozsahu a z důvodů v dovolání uvedených.

Podkladem pro výrok o vině pod bodem II) rozsudku bylo skutkové zjištění spočívající v tom, že obviněný „v přesně nezjištěném dnu v období od června do července 2002 z místa svého trvalého bydliště v Č. B., bez použití násilí odvezl do zastavárny U. Ž. v Č. B. DVD – přehrávač zn. Sony DAV-300 v hodnotě 12.000,- Kč a v blíže nezjištěném dnu v srpnu 2002 videorekordér zn. NV-HS 960 v hodnotě 14.500,- Kč bez souhlasu nájemkyně V. B., která tyto věci

získala na základě uzavřených leasingových smluv č. a č. se společností E. L. a. s., Č. B., a měla je v bydlíšti obžalovaného uschované, když o těchto věcech obžalovaný věděl, že až do úplného zaplacení jsou majetkem leasingové společnosti a tímto svým jednáním způsobil společnosti E. L. a. s., škodu 26.500,-- Kč“.

Námítky, které dovolatelka v dovolání ohledně náhrady škody vznesla, byly obviněným uplatněny již v rámci podaného odvolání. Odvolání obviněného přitom odvolací soud podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl. Jak vyplývá z trestního spisu, odvolací soud u veřejného zasedání dne 6. 1. 2004 provedl důkaz čtením trestního příkazu Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 6. 2003, č. j. 2 T 80/2003-38. Tímto zjistil, že předtím, než se obviněný předmětných věcí v bytě V. B. zmocnil, byly touto získány předchozí trestnou činností V. B. Při úvaze, zda lze připustit souběh dvou odpovědností dvou různých subjektů z odlišných právních titulů se odvolací soud přiklonil k závěru, že ačkoliv by výrokem okresního soudu povinnosti obviněného nahradit škodu poškozené společnosti E. L. a. s., mohlo dojít k dvojímu plnění poškozenému, mohou vedle sebe dva výroky (výrok o povinnosti obviněného a v jiném rozhodnutí učiněný výrok o povinnosti V. B.) obstát, když bude na poškozeném, aby se vyvaroval přijetí dvojího plnění a eliminoval tak riziko, že po něm bude požadováno vrácení bezdůvodného obohacení. Tento svůj názor podporuje podle odvolacího soudu také skutečnost, že dva vedle sebe stojící výroky o povinnosti nahradit škodu pozici poškozeného posilují, protože tento má možnost požadovat náhradu škody po dvou dlužnících.

S tímto názorem odvolacího soudu se Nejvyšší soud neztotožnil. Důkaz, který odvolací soud u veřejného zasedání provedl, třebaže měl zásadní vliv na posouzení otázky náhrady škody, při hmotně právním posouzení odpovědnosti za škodu, odvolací soud prakticky nikterak nezohlednil.

Soudní judikatura se ustálila v názoru, že mezi škodou, která vznikla z majetkového trestného činu (z krádeže, zpronevěry, podvodu atd.) a jednáním podílčíka (§ 251 a § 252 trestního zákona), který ukryje, na sebe nebo na jiného převede věc, která byla získána majetkovým trestným činem spáchaným jinou osobou, zpravidla nebývá příčinný vztah, a proto podílčík za tuto škodu neodpovídá. V době, kdy podílčík na sebe věc převedl, byl trestný čin, kterým byla věc získána, už dokonán. Skutečná škoda spočívající ve zmenšení majetku poškozeného, z jehož dispozic byla věc odňata, je tedy zpravidla způsobená už původním trestným činem. Podílčík získává bezdůvodné obohacení, ale účast na způsobení škody nemá (srov. č. [13/1975](#) Sb. rozh. tr.).

Trestním příkazem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 6. 2003, sp. zn. 2 T 80/2003, byla V. B. uznána vinnou trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., kterého se dopustila tím, že „dne 31. 5. 2002 v Č. B. se společností E. L. a. s., prostřednictvím společnosti E. G., s. r. o., S., Č. B., uzavřela smlouvu o finančním pronájmu s následnou koupí najaté věci č., a to za účelem pořízení DVD přehrávače zn. Sony DAV-300 v hodnotě 16.490,-- Kč, když při podpisu smlouvy předložila bonusovou kartu společnosti E. L. a. s., současně se zavázala po dobu 10-ti měsíců hradit pravidelné splátky ve výši 1.908,-- Kč, když neuhradila ani jednu splátku a na výzvu vrácení předmětu leasingu nereagovala, čímž společnosti E. L. a. s., způsobila škodu ve výši 16.490,-- Kč, neboť již v době podpisu smlouvy věděla, že s ohledem na nedostatek finančních prostředků a nízký příjem nebude schopna pravidelnou měsíční splátku řádně a včas hradit a dne 11. 6. 2002 v Č. B. se společností E. L. a. s., prostřednictvím společnosti E. G., s. r. o., Č. B., uzavřela smlouvu o finančním pronájmu s následnou koupí najaté věci č., a to za účelem pořízení videorekordéru zn. NV-HS 960 v hodnotě 19.990,-- Kč, když při podpisu smlouvy předložila bonusovou kartu společnosti E. L. a. s., současně se zavázala po dobu 10-ti měsíců hradit pravidelné splátky ve výši 2.313,-- Kč, když neuhradila ani jednu splátku a na výzvu vrácení předmětu leasingu nereagovala, čímž společnosti E. L. a. s., způsobila škodu ve výši 19.990,-- Kč, neboť již v době podpisu smlouvy věděla, že s ohledem na nedostatek finančních prostředků a nízký příjem nebude schopna pravidelnou měsíční splátku řádně a včas hradit. Uvedeným trestním příkazem byl V. B. uložen trest odnětí svobody v trvání sedmi měsíců, jehož výkon jí byl podmíněně odložen na zkušební dobu dvou let. Podle § 59 odst. 2 tr. zák. byla obviněná uložena povinnost ve zkušební době podle svých sil uhradit způsobenou škodu. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněná V. B. uložena povinnost nahradit firmě E. L. a. s., 36.480,-- Kč, když se zbytkem nároku byla poškozená společnost podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Trestní příkaz nebyl napaden odporem a nabyl právní moci dne 4. 7. 2003.

Podle zjištěných skutkových okolností je zřejmé, že obviněný F. V. se na trestném činu podvodu spáchaném obviněnou V. B. nepodílel. Naopak trestného činu krádeže se obviněný dopustil až poté, co byl „původní“ trestný čin V. B. dokonán. Jako tzv. „přímá“ pachatelka proto nese odpovědnost za škodu způsobenou poškozené společnosti E. L. a. s., neboť trestného činu podvodu se obviněná V. B. dopustila samostatným jednáním, tedy nezávisle na obviněném F. V. V důsledku toho mezi jednáním obviněného a škodou způsobenou poškozené společnosti neexistuje příčinný vztah. Odnětím předmětných věcí z faktické dispozice obviněné se sice obviněný dopustil trestného činu krádeže, nicméně v příčinné souvislosti s jeho jednáním E. L. a. s., škoda způsobena nebyla. Proto také nemůže obviněný nést odpovědnost za škodu způsobenou jinou osobou.

Jestliže se poškozená společnost E. L. a. s., připojila se svým nárokem na náhradu škody v trestním řízení vedeném proti obviněnému F. V., měl odvolací soud zejména s přihlédnutím k tomu, že vznik škody společnosti E. L. a. s., není v příčinné souvislosti s trestným činem obviněného, což vyplývalo z pravomocného trestního příkazu, kterým byla V. B. uznána vinnou trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., když uvedeného trestného činu se jmenovaná dopustila tím, že v květnu a červnu 2002 uzavřela s leasingovou společností E. L. a. s., leasingové smlouvy na předměty, které jsou specifikované pod bodem 2 rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích, přičemž byla V. B. podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložena povinnost nahradit firmě E. L. a. s., škodu ve výši 36.480,- Kč a se zbytkem svého nároku byla poškozená společnost podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních, který ve svém usnesení Krajský soud v Českých Budějovicích zmiňuje, touto okolností zabývat v souvislosti s již zmíněným rozhodnutím č. [13/1975](#) Sb. rozh. trest.

V. B. byla uznána vinnou pachatelkou trestného činu podvodu vůči společnosti E. L. a. s., jí také byla uložena povinnost poškozené způsobenou škodu uhradit. Tohoto jednání se odsouzená V. B. dopustila sama, bez účasti dalších osob, a proto také pouze ona jako přímá pachatelka byla pasivně legitimována v řízení o náhradě způsobené škody. Podvodné jednání obviněné se vztahovalo na předměty leasingu, které se rovněž staly předmětem útoku obviněného a jsou uvedeny pod bodem 2) rozsudku soudu prvního stupně. Poškozené společnosti E. L. a. s., v důsledku protiprávního jednání obviněné, mohla vzniknout škoda pouze k uvedeným dvěma věcem, které byly předmětem leasingu (DVD-přehrávač zn. Sony DAV-300 a videorekordér zn. NV-HS 960) a jiná škoda než škoda představující hodnotu podvodem obviněné získaných movitých věcí společnosti E. L. a. s., nevznikla, tudíž obviněný F. V. za ni nemůže zodpovídat a být mu uložena povinnost k náhradě škody, kterou vlastním jednáním způsobila V. B., jako pachatelka trestného činu podvodu.

Z důvodů shora uvedených shledal Nejvyšší soud dovolání nejvyšší státní zástupkyně podané ve prospěch obviněného, které bylo ve své podstatě zaměřeno pouze proti výroku o povinnosti obviněného k náhradě škody společnosti E. L. a. s., ve výši 26.500,- Kč důvodným, a proto z podnětu tohoto mimořádného opravného prostředku zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 1. 2004, sp. zn. 4 To 982/2003. Zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením usnesení krajského soudu pozbyla podkladu a Krajskému soudu v Českých Budějovicích přikázal, aby věc obviněného F. V. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)